

Proiectul multilateral transnațional „Phage treatment and wetland technology as intervention strategy to prevent dissemination of antibiotic resistance in surface waters” (*PhageLand*)

Sveatoslav POSTORONCĂ,
Direcția cooperare internațională și dezvoltare durabilă,
Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare
Membru în Consiliul de administrare al I.C.P. RAM
Chișinău, Republica Moldova

Stimate cititor,

În condițiile actuale, caracterizate de profunde crize sistemice globale, în contextul cărora ne confruntăm cu serioase provocări și amenințări pentru cele mai importante ramuri vitale ale societății, așa ca: sănătate, climă, securitate alimentară, cibernetică, militară și energetică, exercițiul de alocare a finanțărilor din fondurile naționale sau internaționale, dedicate activităților științifice necesită implicare profesionistă. Pentru a crește gradul de reziliență, performanță și competitivitate economică a unei societăți, subiectele de utilizare cât mai eficiente a resurselor alocate, au fost și rămân „cap-de-listă” pe agendele managementului sistemului domeniilor de cercetare și inovare. La fel de important este și rolul prioritizării tematicilor procesate de comunitatea științifică. În urma analizelor statisticilor ce cuantifică prejudiciile aduse la nivel mondial atât omului, cât și mediu ambiant în care el veșuiește, ca urmare a utilizării insuficient de raționale a preparatelor antibiotice, domeniul Rezistenței la Antimicrobiene (RAM) se plasează pe un loc distinct. Savanții au descifrat deja foarte bine circuitul preparatelor folosite de acest gen în natură, ajungând la concluzia că răspândirea efectelor RAM nu se supun limitărilor condiționate de hotare dintre țări sau părți ale lumii, tipuri de organizare a orânduirilor sociale, nivelul de dezvoltare economică a țărilor etc. Anume din aceste considerente și sunt constituite instituții la nivel internațional, cu mandat dedicat de gestionare a arealului de probleme de acest gen. Important este exemplul implicării Organizației Mondiale a Sănătății, Organizației Națiunilor Unite prin intermediul ODD-urilor și a altor asociații profesionale de anvergură. Același format participativ persistă și la partea de activități de cercetare, urmărind consolidarea efortului oamenilor de știință într-o manieră sistematizată, focusată pe sănătatea oamenilor, a animalelor și pe starea mediului, viziui-

ne care a formulat conceptul „O Singură Sănătate” („One Health”).

Programul-cadru pentru cercetare și inovare Orizont Europa al UE este în derulare, al nouălea la număr, de-a lungul anilor. Călea parcursă în organizarea și desfășurarea activităților de cercetare și inovare pe continentul European, totodată stabilind legături de colaborare pe întregul mapamond a permis crearea unor mecanisme și instrumente capabile de a lansa acțiuni de finanțare a proiectelor realizate în comun de consorțiile transnaționale, practică preluată de la programele anterioare. În lista acestora se regăsesc cele zece Inițiative Comune de Program, din care face parte Rezistența la Antimicrobiene (Joint Programme Initiatives on Antimicrobial Resistance - JPIAMR). I.C.P. RAM este o platformă internațională colaborativă, ce întrunește Comisia Europeană cu 29 de state ale lumii în dezideratul de a contracara fenomenul RAM, unde, din afara continentului European fac parte Canada, Argentina, Chile, India, Japonia, Coreea de Sud, Africa de Sud și Egipt. Anual, în cadrul inițiativei RAM sunt lansate concursuri multilaterale pentru propuneri de proiecte prin intermediul acțiunilor de co-finanțare din bugetele naționale ale țărilor participante, cu contribuția CE. Foarte important este de a menționa faptul implicării tot atât de colaborative a tuturor reprezentanților țărilor semnatare în procesul de elaborare nu doar a documentelor pentru lansarea concursurilor, proces în care sunt agreate toate condițiile expuse de parteneri pentru a se conforma la prevederile cadrului legal național din domeniu, dar și a documentelor strategice și operaționale de politici, ce reglementează dezvoltarea științifică a domeniului. Respectiv, în asemenea exercițiu sunt implicați alături de reprezentanții managementului în cercetare și inovare, experți din rândurile savanților cu recunoaștere internațională.

Republica Moldova, prin adresarea scrisorii de intenție din partea Agenției Naționale pentru Cercetare și Dezvoltare (ANCD) către organele de guvernare ale I.C.P. RAM, în 2019 a fost acceptată în calitate de membru cu drepturi depline, astfel, în perioada anului 2020, participând în procesul de prefigurare a concursului pentru anul 2021. Este un rezultat reprezentativ al colaborării ANCD cu reprezentanții organizațiilor naționale din domeniile cercetării și inovării, precum Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Agenția Națională pentru Sănătate Publică și a altor instituții din sistem, exemplu ce merită a fi propagat și replicat în rândurile comunității științifice din țară. La momentul de debut al țării noastre în concursul I.C.P RAM, lansat în 2021 cu genericul „Intervenția abordării O Singură Sănătate pentru a preveni sau a reduce evoluția și transmisia Rezistenței la Antimicrobiene” din lista celor depuse, câștigătoare a fost

propunerea proiectului „Phage treatment and wetland technology as intervention strategy to prevent dissemination of antibiotic resistance in surface waters” cu acronimul „PhageLand”, având USMF „Nicolae Testemițanu” ca partener cu instituțiile omoloage din Spania, Polonia, Belgia, Principatele Unite și Țările de Jos. Un alt exemplu de colaborare a cercetătorilor moldoveni este proiectul „Bench, Bedside, Business, and Beyond: innovative solutions for AMR diagnostics” cu acronimul „B2B2B AMRDx”, unde sunt implicați reprezentanții Institutului de Ftiziopneumologie „Chiril Draganiuc”. Participarea ANCD la concursurile lansate de I.C.P. RAM continuă. Anul curent 2024 suntem iarăși parte a noului apel „Intervenții care avansează pentru a promova acțiuni pentru a contracara apariția și răspândirea rezistenței bacteriene și fungice și pentru a îmbunătăți tratamentele”. Nutrim speranțe în depunerea noilor propuneri reușite, cu accesarea granturilor de finanțare pentru implementarea proiectelor.

Revenind la cele menționate la începutul acestui mesaj, este cazul de a reitera despre faptul conștientizării autorităților asupra necesității finanțării tematicilor menționate în context, ca fiind din aria celor de importanță majoră pentru sănătatea populației țării, integrată în sănătatea la nivel global. Despre aceasta mărturisește și direcția „Supravegherea și controlul rezistenței la preparatele antimicrobiene” din cadrul priorității strategice dedicată sănătății, regăsindu-se în documentul recent aprobat la nivel de țară „Programul național în domeniile cercetării și inovării pentru anii 2024-2027”. De asemenea, la partea de cooperare internațională, ANCD intenționează participarea în noi forme de parteneriate profesionale dedicate combaterii RAM.

Mult succes cercetătorilor și inovatorilor, celor ce aspiră către explorarea platformelor unor asemenea activități în cooperare, apreciată implicare cu dăruire, ce ne asigură o societate sănătoasă și prosperă.

